

HOJA FRANCA PEDIČKA PO PEDAGOGIKI

FRANCI M. KOLENEC⁴

Čas je prostor razvoja.

(DR. FRANC PEDIČEK)

Ključni pojmi: *vzgojno-izobraževalno delo, svetovalno delo, pedagoško delo*

Key words: *educational work, counseling, pedagogical work*

Povzetek

Dr. Franc Pediček, priznani slovenski pedagog in utemeljitelj sodobne slovenske pedagogike, se najbolj dokazuje v snovanju cele vrste novih pedagoških obravnavanj. Njegov življenjski opus obsega 516 publikacij. Vsa svoja spoznanja je prenašal na dijake in študente. Šolsko svetovalno delo je teoretično razčlenil in utemeljil ter ga operativno izoblikoval za prakso v slovenskem šolstvu. Postavil je teoretični in delovni koncept nove oblike pomoči naši šoli.

Abstract

Dr. Franc Pediček, a renowned Slovene pedagogue and founder of the modern Slovene pedagogics, excels in bringing to life a whole new line of pedagogical treatments. His opus consists of 516 publications. He conveyed all his comprehension onto his pupils and students. He theoretically analysed school counsel work, established it and operatively moulded it for praxis in Slovene educational system. He built a theoretical and working concept of a new form of help to our schools.

Življenje in delo

Dr. Franc Pediček je bil rojen leta 1922 v Malečniku pri Mariboru. Obiskoval je mariborsko in ljubljansko gimnazijo ter leta 1942 maturiral. Študij je nadaljeval na *Filozofski fakulteti* v Ljubljani ter leta 1949 diplomiral iz pedagogike in filozofije s psihologijo. Leta 1965 je doktoriral iz pedagoške znanosti.

Dvanajst let je poučeval psihologijo in filozofijo na ljubljanskih gimnazijah. Od leta 1962 je bil predavatelj na *Visoki šoli za telesno kulturo* (današnja *Fakulteta za šport*), *Filozofski fakulteti*, *Akademiji za glasbo* in *Akademiji za likovno umetnost*. Od leta 1968 pa do svoje smrti (2008) je bil raziskovalec na *Pedagoškem inštitutu* v Ljubljani, vmes je bil tudi direktor inštituta. Bil je predsednik *Zveze pedagoških društev Slovenije*.

Kot profesor psihologije in filozofije na ljubljanskih gimnazijah je spoznal celotno takratno gimnazijsko populacijo v Ljubljani, zato je tam lahko opazoval in

⁴ Franci M. Kolenec (roj. 1945) je dr. znanosti in profesor defektologije. Je vodja področne skupine za VIZ OPP ter višji svetovalac na *Zavodu RS za šolstvo*.

razčlenjeval pedagoško delo. Pionirsko pedagoško delo je opravil na Visoki šoli za telesno kulturo, kjer se je zavzemal za socialnohumanistično antropološko zasnovanost telesnovzgojnega, športnega in rekreacijskega polja. Iz pedagoško-psiholoških predmetov je posegal v antropološko snovanje teorije tako likovne kakor glasbene vzgoje. Po doktoratu na *Oddelku za pedagogiko Filozofske fakultete* v Ljubljani je teoretično razčlenil in utemeljil šolsko svetovalno delo ter ga operativno izoblikoval za prakso v slovenskem šolstvu. Postavil je teoretični in delovni koncept nove oblike pomoči naši šoli. S predavanji v okviru delavskih univerz je opravil obsežno prosvetiteljsko delo 'šole za starše', s čimer je snoval teorijo in prakso slovenske družinske pedagogike. Predaval je tudi mladim, se lotil problematike njihovega razvedrila in vrednot ter stališč do pedagoškega dela. Zelo obsežno je njegovo delo med strokovnimi delavci na področju vzgoje in izobraževanja. S pobudo za oblikovanje etičnega kodeksa se je lotil etike pedagoškega dela učiteljev. S pedagoškim delom na *Visoki šoli za telesno kulturo* je širil in gradil psihološko, pedagoško, filozofsko ter sociološko teoretično in operativno zasnovanost telesne vzgoje, športa in rekreacije. Vodilnim industrijskim delavcem je predaval o psihopedagogiki medsebojnih odnosov pri sodobnem industrijskem delu.

V šolskem sistemu je začel z osebnim svetovanjem učencem, dijakom, staršem ter učiteljem. Bil je prvi domači teoretik šolskega svetovalnega dela, v katerem je izoblikoval mnoge izvirne rešitve in inovacije.

V pedagoškem raziskovanju (*Delovanje šolske svetovalne službe v osnovni šoli in Organizacijsko-operativni model šolske svetovalne službe*) je dogradil teorijo in prakso slovenskega šolskega svetovalnega dela, kar je še danes prisotno v šolskem sistemu. Lotil se je raziskovanja strokovne terminologije. Rezultat tega je *Razvoj in sistem slovenske pedagoške terminologije* v petih zvezkih.

Dr. Franc Pediček je oblikovalec in razvijalec slovenske pedagoške informatike. S predstavitvijo evropskega pedagoškega zaklada je postavil Slovenijo v pedagoški informacijski tok Evrope in sveta.

Zelo produktiven je bil na področju publicističnega dela. Njegova široka, teoretično inovativna, strokovna ter bogata bibliografija vsebuje več kot 476 enot: 13 samostojnih publikacij, 5 raziskovalnih elaboratov, 4 skripte, 128 člankov, 188 razprav in študij, 88 objav v drugem jeziku (največ v srbohrvaškem), 45 poročil, kritik, polemik in intervjujev. Njegova dela zadevajo v polno z inovativnostjo, neoporečnim znanstvenim aparatom, s kritičnostjo, včasih tudi z ostro polemičnostjo.

Dr. Franc Pediček, priznani slovenski pedagog in utemeljitelj sodobne slovenske pedagogike, se je najbolj dokazoval v snovanju vrste novih pedagoških teoretičnih obravnavanj. Vse njegove nove in prenovljene pedagoške teoretizacije so antropološko zasnovane, mišljenjsko pluralistične, idejno demokratične in socialnohumanistične. Razvijal je teoretične in operativne osnove vzgoje in izobraževanja. Uveljavljal je

načelo interdisciplinarnosti in transdisciplinarnosti. V področje šolske pedagogike je preusmeril vrsto edukacijskih inovacij in v pedagoško znanost vgradil vrsto novih disciplinskih področij.

Pedičkova dela, ki sem jih prebral, so zaznamovana z njegovim vztrajanjem na določeni paradigmi pedagoške vede. Njegova izjemna globina, jasnost, doslednost ter njegovo vizionarstvo so za večino nas nedosegljiv ideal. Dr. Franca Pedička lahko imenujem znanstveni inovator vzgoje in izobraževanja. Brez njega ne bi imeli moči za nenehno vrednotenje stanja in načrtovanje razvoja, za trdo in pošteno delo na področju vzgoje in izobraževanja.

Franc Pediček je utemeljitelj šolskega svetovalnega dela in ga lahko imenujemo oče svetovalnega dela. Pomembna naloga šolskih služb je bila delo z učenci z učnimi težavami. Danes bi temu rekli učenci s posebnimi potrebami. Tako so že leta 1968 načrtovali sistematično dodatno pomoč. Danes je to dodatna strokovna pomoč in individualno delo, individualiziran program (načrt) za učenca s posebnimi potrebami.

Pediček izkazuje pedagoški čut za raznovrstne potrebe učencev s posebnimi potrebami, ki jim pravi 'drugačni in različni učenci'. Pri tem pa poudarja notranje doživljanje učenca in učitelja. Ugotavljanje in upoštevanje drugačnosti ter različnosti otrok in mladostnikov v vzgoji in izobraževanju po Pedičku predstavljata nujni pogoj, da bi vzgoja in izobraževanje lahko postala osrednja dejavnika človekovega razvoja, njegovega dela in življenja. Pediček poudarja, da so metodično-didaktični ter psihološki in sociološki pristopi sami po sebi omejeni, saj se tako opredeljena vzgojno-izobraževalna prizadevanja usmerjajo predvsem v »ukinjanje oblikovalno-vedenjske in učenjsko-izobraževalne drugačnosti učencev«, saj je njihova poglavitna vloga razvrščanje učencev glede na razlike ter glede na zahtevane učne uspehe in obvladovanje zahtev družbeno normiranih vzgojno-izobraževalnih načrtov in programov. 'Drugačne ali različne učence' je po Pedičku nujno »učenjsko ali oblikovalno dopolnjevati«, da v svojem razvoju (»standardnem in izven standardnega«) »uresničujejo svojo osebnostno enkratnost, popolnost in neponovljivost ter osebnostno izvornost v vedenju, dejavnostih, samouresničevanju«. Pediček predlaga kakovostno izpopolnitev obravnavanja drugačnosti in različnosti. Išče jo z dopolnitvijo, po kateri »je treba vse učenjsko-oblikovalne in psihosocialne drugačnosti ter različnosti otrok povezovati ... s končno sintezo v razvijanju, oblikovanju človekove biopsihosocialne enkratnosti, izvornosti, totalnosti« (Pediček, 2007).

Franc Pediček je predstavil nekatera pomembna zgodovinska izhodišča za razvoj učinkovitega sistema in pomoči za učence z učnimi težavami. Poleg predstavljenih izhodišč sem zasledil tudi nekatera zanimiva pedagoška razmišljanja, ki izkazujejo izostren pedagoški čut za raznovrstne potrebe 'drugačnih in različnih učencev' ter poudarjajo pomen notranjega doživljanja učenca in učitelja.

Zaključek

Njegova bogata izhodišča nam bodo v podporo in pomoč tudi danes, pri sedanjem načrtovanju dela z učenci s posebnimi potrebami. Dela Franca Pedička so zaznamovana z njegovim vztrajanjem na določeni paradigmi pedagoške vede. Vsa Pedičkova dela so dobrodošla vzpodbuda vsakomur, ki dojema poslanstvo vzgojno-izobraževalnega dela.

*Ni bolj plemenitega poklica,
kakor je učiteljski.
Odličen učitelj je odličen umetnik,
vendar ne ustvarja na platnu,
temveč oblikuje človeško dušo.*

(NEZNAN AVTOR)

Viri in literatura

Pediček, Franc (1985): *Usmerjanje v vzgoji in izobraževanju, pedagoško teoretični vidiki.*

Ljubljana: Univerzum.

Pediček, Franc (1992): *Pedagogika danes.* Maribor: Založba Obzorja.

Pediček, Franc (2007): *Moja hoja za pedagogiko.* Radovljica: Didakta.